

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشکده معارف اسلامی و اقتصاد

رساله دکتری رشته علوم اقتصادی

گرایش اقتصاد اسلامی

طراحی الگوی یکپارچه‌سازی نظام منابع مالی اسلامی و مالیات‌های متعارف در ایران

استاد راهنما: دکتر احمد شعبانی – دکتر محمد مهدی عسکری

دانشجو: عبدالمحمد کاشیان

بهمن ۱۳۹۴

دانشکده معارف اسلامی و اقتصاد

رساله دکتری رشته علوم اقتصادی

گرایش اقتصاد اسلامی

طراحی الگوی یکپارچه‌سازی نظام منابع مالی اسلامی و مالیات‌های متعارف در ایران

استاد راهنما: دکتر احمد شعبانی – دکتر محمد مهدی عسکری

استاد مشاور: آیت الله باقری کنی – دکتر محمدهادی زاهدی وفا

دانشجو: عبدالمحمد کاشیان

بهمن ۱۳۹۴

ب

کلیه حقوق اعم از چاپ و تکثیر، نسخه برداری، ترجمه، اقتباس و نظایر آن از این رساله دوره دکتری،

برای دانشگاه امام صادق (علیه السلام) محفوظ است.

نقل مطالب با ذکر منبع بلامانع است

با تأییدات خداوند متعال و در ظل توجهات حضرت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه

تأییدیه اعضای هیات داوران حاضر در جلسه دفاع از رساله دکتری

اعضای هیات داوران نسخه نهایی رساله آقای: عبدالمحمد کاشیان

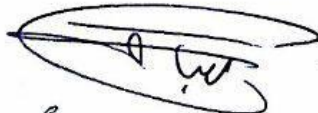

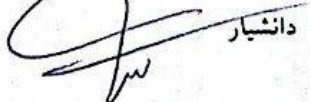
تحت عنوان:

"طراحی الگوی یکپارچه‌سازی نظام منابع مالی اسلامی و مالیات‌های متعارف در ایران"

را از نظر شکل و محتوی بررسی نموده و پذیرش آن را برای تکمیل درجه دکتری پیشنهاد می‌کنند.

محل امضاء	رتبه علمی	نام و نام خانوادگی	اعضای هیات داوران
	دانشیار	دکتر احمد شعبانی	۱) استاذ راهنمای اول:
	دانشیار	دکتر محمد مهدی عسکری	۲) راهنمای دوم:
	استاد	آیت الله محمدباقر باقری کنی	۳) استاذ مشاور اول:
	دانشیار	دکتر محمدهادی زاهدی وفا	۴) استاذ مشاور دوم:
			۵) نماینده شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه:
	دانشیار	دکتر محمد مهدی عسکری	

۶) اساتید ناظر:

	دانشیار	آقای دکتر غلامرضا مصباحی مقدم
	استادیار	آقای دکتر محمد جواد شریف زاده
	دانشیار	آقای دکتر محمدنقی نظر پور
	دانشیار	آقای دکتر فتح الله تاری

تقدیم بہ محضر مبارک حضرت ولی عصر (عج)

چکیده:

طراحی الگوی یکپارچه‌سازی نظام منابع مالی اسلامی (خمس و زکات) و مالیات‌های متعارف در ایران، یکی از مهم‌ترین راهبردها در جهت بهره‌گیری از ظرفیت‌های منابع مالی اسلامی، احیای این نظام و همچنین اجتناب از پرداخت‌های موازی وجوهات شرعی و مالیات‌های متعارف است. این تحقیق با استفاده از روش تحلیلی توصیفی و با گردآوری داده‌ها از طریق کتابخانه‌ای، ضمن بررسی مبانی فقهی و اقتصادی مورد نیاز و نیز با استناد به شناخت وضع موجود در ایران، تجربه کشورهای مسلمان و همچنین بررسی سازوکار طراحی ساختار، نشان می‌دهد که طراحی چنین الگویی در ایران مستلزم آن است که حداقل درباره ۶ مؤلفه موضع‌گیری شود. ۴ مؤلفه مربوط به حوزه جمع‌آوری منابع مالی اسلامی و مالیات‌های متعارف و ۲ مؤلفه نیز مربوط به حوزه مصرف است. هر یک از این ۶ مؤلفه دارای ابعاد خاصی است که از کنار هم قرار گرفتن آن‌ها الگوهای متعددی ایجاد می‌شود. این رساله با بررسی هریک از مؤلفه‌های مذکور، ۶ سناریو ارائه می‌دهد و ساختار، مزایا، معایب و ابزارهای سیاستی هرکدام را تبیین می‌نماید. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که الگوی ماتریسی مراجع معظم تقلید، وظایف و منطقه اجرایی‌ترین راهبرد و الگوی ماتریسی ولی فقیه-مراجع، وظایف و منطقه (صرفاً نماینده ولی فقیه) کارآمدترین شیوه محسوب می‌شود. همچنین تحلیل آرای خبرگان از طریق پرسش‌نامه نیز نشان داد که الگوی ماتریس ولی فقیه، وظایف و منطقه مؤثرترین راهبرد در این حوزه است.

واژگان کلیدی: خمس، زکات، مالیات، یکپارچه‌سازی، طراحی الگو، ایران

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات تحقیق

- ۱- مسئله اصلی: ۲
- ۲- سابقه پژوهش: ۷
- ۱-۲- مطالعات داخلی ۷
- ۲-۲- مطالعات خارجی: ۱۰
- ۳- ثمره بحث: ۱۴
- ۴- سؤال اصلی تحقیق و فرضیه ۱۵
- ۱-۴- سؤال اصلی: ۱۵
- ۲-۴- فرضیه ۱۵
- ۵- روش انجام پژوهش: ۱۵

فصل دوم: مروری بر مبانی فقهی و بررسی آثار اجتماعی و اقتصادی زکات و خمس

- مقدمه: ۱۹
- ۱- منابع مالی اسلامی و جایگاه زکات و خمس در اسلام ۲۱
- ۱-۱- منابع مالی اسلام ۲۱
- ۱-۱-۱- انفال: ۲۱
- ۱-۱-۲- خراج: ۲۲
- ۱-۱-۳- جزیه ۲۴
- ۱-۱-۴- زکات ۲۴
- ۱-۱-۵- خمس ۲۵
- ۱-۱-۶- سایر درآمدها ۲۵
- ۲-۱- جایگاه زکات و خمس ۲۵
- ۲- فلسفه وضع زکات و خمس از منظر آیات و روایات: ۲۹
- ۱-۲- فلسفه وضع زکات از منظر آیات قرآن کریم: ۲۹
- ۲-۲- فلسفه وضع زکات از منظر روایات: ۳۳
- ۳-۲- فلسفه وضع خمس در آیات قرآن کریم ۳۴
- ۲-۳-۱- مراد از غنیمت ۳۵

- ۲-۳-۲- مراد از ذی القربی ۳۶
- ۲-۳-۳- مراد از یتامی، مساکین و ابن سبیل ۳۶
- ۲-۴- فلسفه وضع خمس از منظر روایات ۳۷
- ۲-۵- جمع بندی: ۳۹
- ۳- گذری بر آرای فقهای فریقین در باب زکات و خمس ۴۱
- ۳-۱- دیدگاه مشهور فقهای شیعه در باب شمول زکات ۴۱
- ۳-۲- دیدگاه غیر مشهور فقهای شیعه در باب زکات ۴۱
- ۳-۲-۱- اختصاص موارد نه‌گانه به صدر اسلام ۴۱
- ۳-۲-۲- وجوب زکات در مال‌التجاره ۴۲
- ۳-۲-۳- قول ابن جنید اسکافی ۴۲
- ۳-۲-۴- توسعه موارد وجوب زکات بنا بر صلاح‌دید حاکم اسلامی ۴۲
- ۳-۲-۵- وجوب زکات در پول‌های رایج ۴۳
- ۳-۳- دیدگاه فقهای اهل سنت در باب زکات ۴۶
- ۳-۴- دیدگاه فقهای شیعه در باب خمس ۴۸
- ۳-۴-۱- موارد مشمول خمس در بین فقهای شیعه: ۴۸
- ۳-۴-۲- خمس معادن: ۴۸
- ۳-۴-۳- خمس ارباح مکاسب ۴۹
- ۳-۴-۴- واحد مشمول خمس ۴۹
- ۳-۴-۵- شیوه تقسیم خمس از منظر فقها ۵۰
- ۳-۵- نسبت زکات و خمس در دین اسلام ۵۲
- ۳-۶- جمع بندی ۵۳
- ۴- تشکیک در کارایی زکات و ارائه فرضیه‌های پاسخگو ۵۴
- ۴-۱- فرضیه اول: ۵۵
- ۴-۲- فرضیه دوم: ۵۵
- ۴-۳- فرضیه سوم: ۵۷
- ۵- آثار اقتصادی ورود منابع مالی اسلامی به نظام مالیاتی کشور ۵۹
- ۵-۱- کمک به کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی: ۵۹
- ۵-۲- کمک به کاهش فقر در جامعه ۶۰
- ۵-۳- کاهش ضریب جینی: ۶۱

- ۴-۵- بررسی تحلیلی-اقتصادی اثر زکات و خمس توسعه و پیشرفت اقتصادی..... ۶۱
- ۱-۴-۵- زکات و حل مشکل بیکاری:..... ۶۱
- ۲-۴-۵- ارتقای سرمایه انسانی:..... ۶۲
- ۳-۴-۵- ارتقای سرمایه اجتماعی و معنوی:..... ۶۴
- ۴-۴-۵- زکات و حل مشکل پول اندوزی و محبوس کردن ثروت:..... ۶۴
- ۵-۴-۵- برقراری امنیت روانی، اجتماعی و اقتصادی:..... ۶۴
- ۱-۵-۴-۵- پرداخت بدهکاری‌ها:..... ۶۵
- ۲-۵-۴-۵- واقعه‌های ناگوار و تکافل اجتماعی:..... ۶۵
- ۳-۵-۴-۵- زکات و حل مشکل ازدواج جوانان:..... ۶۶
- ۴-۵-۴-۵- دفع بلا از امت و اقتدار امت اسلامی:..... ۶۶
- ۶- ابعاد حکومتی خمس و زکات در اقتصاد ایران** ۶۷
- ۱-۶- مقدمه:..... ۶۷
- ۲-۶- اجباری یا اختیاری بودن پرداخت مالیات‌های شرعی (با تأکید بر زکات):..... ۶۷
- ۳-۶- نقش حکومت در قبال زکات..... ۶۹
- ۱-۳-۶- نظریه اول: جواز پرداخت زکات به وسیله مالک..... ۷۰
- ۱-۱-۳-۶- روایاتی که دستور می‌دهد خود مالکان، زکات را به اهل آن برسانند..... ۷۰
- ۲-۱-۳-۶- روایاتی که اجازه می‌دهند زکات دهنده، زکاتش را از شهری به شهر دیگر ببرد..... ۷۰
- ۳-۱-۳-۶- روایت‌هایی که وکالت از سوی مالک را در پخش زکات بین اهل آن جایز می‌شمارند..... ۷۰
- ۴-۱-۳-۶- روایاتی که خریدن و آزاد کردن برده را از راه زکات جایز می‌شمارند..... ۷۰
- ۲-۳-۶- نقد اجمالی نظر اول:..... ۷۱
- ۳-۳-۶- نظریه دوم: وجوب پرداخت آن به امام (ع) و حاکم اسلامی..... ۷۱
- ۱-۳-۳-۶- دسته اول..... ۷۱
- ۲-۳-۳-۶- دسته دوم..... ۷۲
- ۳-۳-۳-۶- دسته سوم..... ۷۲
- ۴-۳-۳-۶- دسته چهارم..... ۷۲
- ۵-۳-۳-۶- دسته پنجم..... ۷۲
- ۶-۳-۳-۶- دسته ششم:..... ۷۳
- ۴-۳-۶- نظرات مراجع و فقهای معاصر:..... ۷۴
- ۵-۳-۶- پرداخت زکات در صورت مطالبه امام یا حاکم جامعه اسلامی..... ۷۵

- ۶-۴- نقش حکومت در قبال خمس ۷۶
- ۶-۴-۱- فقهای شیعه و مسئله خمس ۷۶
- ۶-۴-۲- خمس در دوره غیبت ۸۰
- ۶-۴-۳- حکم خمس در نبود حکومت اسلامی ۸۰
- ۶-۴-۴- حکم خمس با وجود حکومت اسلامی ۸۰
- ۷- مشروعیت وضع مالیات: ۸۳
- ۸- زکات، خمس و مالیات: امکان جانشینی یا مکمل بودن ۸۷
- ۸-۱- وجوه اشتراک بین مالیات و زکات ۸۷
- ۸-۲- جایگزینی زکات با مالیات ۸۸
- ۸-۳- جایگزینی مالیات با زکات ۸۸
- ۸-۴- تقدم زکات بر مالیات: ۸۹
- ۸-۵- سیره امامان معصوم در مواجهه با خلفای جور ۹۰
- ۸-۶- نظر فقها و مراجع عظام: ۹۳
- ۹- امکان سنجی ایجاد نظام منطقه‌ای در جمع‌آوری و مصرف خمس و زکات ۹۵
- ۹-۱- ابعاد اقتصادی نظام مالی منطقه‌ای ۹۵
- ۹-۱-۱- ویژگی‌های مربوط به عملکرد اقتصادی در نظام مالی منطقه‌ای ۹۵
- ۹-۱-۱-۱- افزایش رقابت بین مناطق: ۹۵
- ۹-۱-۱-۲- سازگاری بین عرضه و تقاضای کالاهای عمومی: ۹۵
- ۹-۱-۱-۳- امکان کاهش فساد ۹۶
- ۹-۱-۱-۴- رشد اقتصادی بالاتر و کاهش اندازه اقتصاد سایه: ۹۶
- ۹-۱-۱-۵- کارایی فرایندی و پیامدی بالاتر ۹۷
- ۹-۱-۲- ویژگی‌های مربوط به رفتارهای فردی در نظام مالی منطقه‌ای ۹۸
- ۹-۱-۲-۱- کاهش مسئله سواری مجانی: ۹۸
- ۹-۱-۲-۲- مقایسه آسان بین مناطق و وجود گزینه خروج: ۹۸
- ۹-۱-۲-۳- بهبود رفتار مالیاتی مؤدیان: ۹۸
- ۹-۱-۳- مزایای نظام فدرالی در تطبیق با منابع مالی اسلامی و مالیات‌های متعارف ۹۹
- ۹-۱-۳-۱- تمرکز زدایی در ساختار سیستم اجرایی کشور ۹۹
- ۹-۱-۳-۲- مردمی‌کردن اقتصاد ۹۹
- ۹-۱-۳-۳- ثبات پایدار ۹۹

- ۱۰۰ رقابتی کردن اقتصاد..... ۴-۳-۱-۹
- ۱۰۰ تقویت تجارت و صادرات غیرنفتی کشور ۵-۳-۱-۹
- ۱۰۰ صدور فرهنگ ایرانی از طریق اقوام به بیرون از مرزها ۶-۳-۱-۹
- ۱۰۰ کاهش نابرابری‌های اقتصادی یا عدالت منطقه‌ای ۷-۳-۱-۹
- ۱۰۰ افزایش استقلال مالی استان‌ها ۸-۳-۱-۹
- ۱۰۱ افزایش نقش مالیات در اداره کشور ۹-۳-۱-۹
- ۱۰۱ ادغام نهادهای موازی ۱۰-۳-۱-۹
- ۱۰۱ کمک به خلق فرصت‌های کارآفرینی ۱۱-۳-۱-۹
- ۱۰۱ توجه به مناطق حاشیه‌ای در اجرای برنامه‌های توسعه ۱۲-۳-۱-۹
- ۱۰۱ تسهیل توریسم در مناطق کشور ۱۳-۳-۱-۹
- ۱۰۲ امکان‌سنجی ایجاد نظام منطقه‌ای در حوزه خمس و زکات ۲-۹
- ۱۰۷ جمع بندی: ارائه پیش فرض ها ۱۰۷

فصل سوم: مروری بر وضعیت موجود خمس، زکات و مالیات در ایران و بررسی چالش‌های پیش رو

- ۱۱۴ مقدمه: ۱۱۴
- ۱- تحلیل و بررسی سازوکار نظام مالیاتی جمهوری اسلامی ایران ۱۱۴
- ۱-۱ مقدمه: ۱۱۴
- ۲-۱ ضرورت تقویت نظام مالیاتی ایران ۱۱۵
- ۱-۲-۱ عارضه‌های وابستگی به درآمدهای نفتی در بودجه‌ی کشور: نقش مالیات ۱۱۵
- ۲-۲-۱ ناپایداری درآمدهای نفتی و پایداری درآمدهای مالیاتی ۱۱۹
- ۳-۱ اسناد بالادستی مرتبط با نظام مالیاتی ۱۲۱
- ۱-۳-۱ سند چشم‌انداز ۲۰ ساله ۱۲۱
- ۲-۳-۱ قانون برنامه پنجم توسعه: ۱۲۱
- ۳-۳-۱ طرح تحول اقتصادی ۱۲۲
- ۴-۱ نگاهی بر سازوکار نظام مالیاتی ایران: ۱۲۲
- ۵-۱ بومی‌سازی نظام مالیاتی: ۱۲۴
- ۶-۱ نقش نظام مالیاتی در تشویق مردم به پرداخت خمس و زکات: ۱۲۵
- ۷-۱ نقاط ضعف و قوت نظام مالیاتی ایران ۱۲۶
- ۱-۷-۱ نقاط قوت نظام مالیاتی: ۱۲۶

- ۱-۷-۲- نقاط ضعف نظام مالیاتی: ۱۲۶
- ۲- بررسی وضعیت فعلی زکات در جمهوری اسلامی ایران ۱۲۷
- ۱-۲- تاریخچه زکات در جمهوری اسلامی ایران و وضع قوانین ۱۲۷
- ۲-۲- جمع‌آوری و توزیع زکات در جمهوری اسلامی ایران ۱۲۹
- ۱-۲-۲- جمع‌آوری زکات در کشور ۱۲۹
- ۲-۲-۲- توزیع زکات: ۱۳۰
- ۳-۲- سیستم مدیریت زکات: نقاط ضعف و قوت ۱۳۲
- ۱-۳-۲- نقاط قوت سیستم زکات ۱۳۲
- ۲-۳-۲- نقاط ضعف سیستم زکات: ۱۳۳
- ۳- بررسی وضعیت خمس در جمهوری اسلامی ایران ۱۳۵
- ۱-۳- خمس و تأثیر آن بر حیات شیعه ۱۳۵
- ۲-۳- سیستم مدیریت خمس: نقاط ضعف و قوت ۱۳۶
- ۳-۳- تحقیقات میدانی در باب خمس ۱۳۷
- ۴-۳- بررسی نقاط ضعف و قدرت نظام خمس در ایران ۱۳۸
- ۱-۴-۳- نقاط قوت سیستم خمس ۱۳۸
- ۲-۴-۳- نقاط ضعف سیستم خمس ۱۳۸
- ۴- نقد سیستم به صورت عمومی ۱۳۹
- ۵- بررسی موانع موجود در همگرایی نظام منابع مالی اسلامی و مالیات‌های متعارف ۱۴۱
- جمع بندی ۱۴۳

فصل چهارم: الزامات طراحی ساختار و سیستم‌های اطلاعاتی (با تأکید بر تجربه کشورهای مسلمان)

- مقدمه: ۱۴۶
- ۱- طراحی ساختارها و ایجاد شبکه ارتباطی ۱۴۷
- ۱-۱- طراحی ساختار: مفاهیم و الزامات ۱۴۷
- ۲-۱- منطق فرایند طرح استراتژیک ۱۴۷
- ۳-۱- اهداف اولیه طراحی ساختار و الزامات آن: ۱۴۸
- ۴-۱- ارتباط هدف و استراتژی ساختار: ۱۵۳
- ۵-۱- الزامات طراحی ساختار: ۱۵۴
- ۶-۱- انواع ساختارهای سازمانی ۱۵۵

- ۱-۶-۱- ساختار مبتنی بر وظیفه: ۱۵۵.....
- ۱-۶-۲- ساختار مبتنی بر محصول یا خدمات ۱۵۷.....
- ۱-۶-۳- ساختارهای جغرافیایی ۱۵۸.....
- ۱-۶-۴- ساختارهای پیوندی ۱۵۹.....
- ۱-۶-۵- ساختارهای ماتریسی ۱۵۹.....
- ۷-۱- مدل پردازش اطلاعات در ساختار جدید ۱۶۱.....
- ۲- قانون زکات در کشورهای مسلمان: دلالت‌هایی برای طراحی الگوی یکپارچه‌سازی ۱۶۳.....
- ۱-۲- ۱- قانون زکات در کشورهای اسلامی ۱۶۳.....
- ۲- ۱- ۱- ۱- سودان ۱۶۳.....
- ۲- ۱- ۲- اردن ۱۶۳.....
- ۲- ۱- ۳- یمن ۱۶۴.....
- ۲- ۱- ۴- مالزی ۱۶۴.....
- ۲- ۱- ۵- پاکستان ۱۶۷.....
- ۲- ۱- ۶- عربستان سعودی ۱۶۷.....
- ۲- ۱- ۷- کویت ۱۶۸.....
- ۲- ۱- ۸- مصر ۱۶۸.....
- ۲- ۱- ۹- جمع‌بندی و دلالت‌ها: ۱۶۸.....
- ۲- ۲- جمع‌آوری زکات در کشورهای اسلامی ۱۶۹.....
- ۲- ۲- ۱- تفاوت در اموال مشمول زکات ۱۷۰.....
- ۲- ۲- ۲- دستگاه‌های جمع‌کننده زکات و روش‌های جمع‌آوری ۱۷۱.....
- ۲- ۲- ۱- زکات محصولات کشاورزی و چهارپایان اهلی ۱۷۱.....
- ۲- ۲- ۲- روش جمع‌آوری زکات مال‌التجاره ۱۷۳.....
- ۲- ۲- ۳- زکات موجودی‌های مالی و پولی ۱۷۳.....
- ۲- ۲- ۴- سایر انواع زکات ۱۷۴.....
- ۲- ۲- ۳- جمع‌بندی و دلالت‌ها ۱۷۵.....
- ۲- ۳- توزیع زکات در کشورهای اسلامی ۱۷۶.....
- ۲- ۳- ۱- اصناف زکات: ۱۷۶.....
- ۲- ۳- ۲- هزینه‌های اداری-پرسنلی ۱۷۷.....
- ۲- ۳- ۳- روش‌های توزیع ۱۷۷.....

- ۱۷۷ توزیع زکات از طریق بودجه عمومی دولت ۱-۳-۳-۲
- ۱۷۸ توزیع از طریق ادارات زکات ۲-۳-۳-۲
- ۱۷۸ توزیع به وسیله مؤسسات خیریه ۳-۳-۳-۲
- ۱۷۸ توزیع به وسیله قدرت‌های دولتی ۴-۳-۳-۲
- ۱۷۹ توزیع از راه کمیته‌های محلی ۵-۳-۳-۲
- ۱۷۹ توزیع مستقیم به وسیله اداره زکات ۶-۳-۳-۲
- ۱۸۰ جمع‌بندی و دلالت‌ها ۴-۳-۲
- ۱۸۰ ضمانت اجرایی قوانین زکات: مشوق‌ها و مجازات‌ها ۴-۲
- ۱۸۰ مجازات‌ها ۱-۴-۲
- ۱۸۱ مشوق‌ها ۲-۴-۲
- ۱۸۲ جمع‌بندی و دلالت‌ها ۳-۴-۲
- ۱۸۲ تدابیر تعیین مقدار زکات و تدوین اظهارنامه‌های لازم ۵-۲
- ۱۸۳ جمع‌بندی و دلالت‌ها ۱-۱-۵-۲
- ۱۸۴ جمع بندی ۱۸۴

فصل پنجم: طراحی الگوی یکپارچه‌سازی نظام منابع مالی اسلامی و متعارف: ابعاد الگو از حیث جمع‌آوری و مصرف

- مقدمه: ۱۹۰
- ۱- انواع سازوکارها در حوزه جمع‌آوری زکات، خمس و مالیات ۱۹۱
- ۱-۱- از حیث نوع معافیت مالیاتی: ۱۹۱
- ۲-۱- از حیث مرجع جمع‌آوری‌کننده ۱۹۵
- ۱-۲-۱- ساختار اول: ساختار موازی ۱۹۶
- ۲-۲-۱- ساختار دوم: دولت متولی جمع‌آوری خمس، زکات و مالیات باشد ۱۹۶
- ۳-۲-۱- ساختار سوم: ۱۹۷
- ۴-۲-۱- جمع بندی: ۱۹۸
- ۳-۱- از حیث ساختار جغرافیایی: ۱۹۸
- ۴-۱- از حیث نوع مالیات مشمول تخفیف ۲۰۰
- ۱-۱-۴-۱- بررسی وجوه اشتراک و امکان ایجاد معافیت مالیاتی: ۲۰۲
- ۲-۱-۴-۱- آیا مجموع درآمدهای خمس و زکات و مالیات در این حالت بیشتر می‌شود یا خیر؟ ۲۰۳

- ۲- بررسی سازوکارهای مختلف در حوزه مصرف خمس، زکات و مالیات ۲۰۶
- ۱-۲- از حیث نوع مصارف خمس و زکات و مالیات ۲۰۶
- ۱-۱-۲- مصرف وجوهات خمسی در گسترش فرهنگ دینی ۲۰۷
- ۱-۱-۱-۲- سطوح دخالت مراجع معظم تقلید در حوزه‌ی فرهنگ ۲۰۸
- ✓ سطح سیاست‌گذاری (Policy Making) ۲۰۸
- ✓ سطح بسترسازی، پشتیبانی و برنامه ریزی (Planning) ۲۰۸
- ✓ سطح اجرا (Implementation) ۲۰۸
- ✓ جمع‌بندی ۲۰۸
- ۲-۱-۲- مصارف در حوزه رفع فقر ۲۰۹
- ۱-۲-۱-۲- بهره‌گیری از ظرفیت‌های کمیته امداد امام خمینی (و بهزیستی) ۲۰۹
- ۱-۲-۲- ایجاد نهاد موازی برای رفع فقر در کنار سایر نهادها ۲۱۰
- ۲-۲- از حیث ساختار: ۲۱۱
- ۱-۲-۲- ساختار خمس ۲۱۲
- ۱-۱-۲-۲- ساختار ماتریسی دو بعدی: مراجع تقلید (بعد افقی) و وظایف یا محصول (بعد عمودی) .. ۲۱۳
- ۲-۱-۲-۲- ساختار ماتریسی سه بعدی: مراجع تقلید - وظایف یا محصول - فدرالیسم ۲۱۴
- ۳-۱-۲-۲- ساختار ماتریسی سه بعدی ولی فقیه و مراجع معظم تقلید - فدرالیسم مالی - وظایف ۲۱۶
- ۴-۱-۲-۲- سایر ساختارها ۲۱۸
- ۲-۲-۲- ساختار زکات ۲۱۸
- ۳-۲-۲- ساختار مالیات ۲۱۸
- جمع بندی ۲۱۹

فصل ششم: ساختارها و نهادهای نظام منابع مالی یکپارچه و سناریوسازی برای این نظام

- مقدمه ۲۲۲
- ۱- سناریوی اول: خمس به عنوان هزینه قابل قبول (و یا معافیت مالیاتی) ۲۲۳
- ۱-۱- سازوکار سناریوی اول ۲۲۳
- ۲-۱- مؤلفه‌های اصلی ۲۲۴
- ۳-۱- ساختار الگو ۲۲۵
- ۴-۱- مزایا و معایب ۲۲۶
- ۵-۱- ملاحظات این ساختار ۲۲۸

- ۲- سناریوی دوم: نظام واحد مالیاتی تحت نظر ولی فقیه ۲۲۹
- ۲-۱- سازوکار سناریوی دوم ۲۲۹
- ۲-۲- مؤلفه‌های اصلی: ۲۳۱
- ۲-۳- ساختار الگو ۲۳۳
- ۲-۴- مزایا و معایب ۲۳۴
- ۲-۵- ملاحظات این ساختار ۲۳۵
- ۳- سناریوی سوم: معافیت مالیاتی معادل پرداخت خمس و زکات و ساختار ماتریسی دو بعدی در مصرف ۲۳۶
- ۳-۱-۱- سازوکار سناریوی سوم ۲۳۶
- ۳-۲- مؤلفه‌های اصلی ۲۳۷
- ۳-۳- ساختار الگو ۲۳۹
- ۳-۴- ابزارهای سیاستی: ۲۴۱
- ۳-۵- مزایا و معایب: ۲۴۱
- ۳-۶- ملاحظات ساختار: ۲۴۲
- ۴- سناریوی چهارم: جمع‌آوری و مصرف منطقه‌ای در ماتریس سه بعدی ولی فقیه، منطقه و وظایف ۲۴۴
- ۴-۱- سازوکار سناریوی چهارم ۲۴۴
- ۴-۲- مؤلفه‌های اصلی ۲۴۵
- ۴-۳- ساختار الگو ۲۴۶
- ۴-۴- ابزارهای سیاستی: ۲۴۷
- ۴-۵- مزایا و معایب: ۲۴۸
- ۴-۶- ملاحظات ساختار: ۲۴۹
- ۵- سناریوی پنجم: جمع‌آوری و مصرف منطقه‌ای در ماتریس سه بعدی ولی فقیه، منطقه و وظایف ۲۵۰
- ۵-۱- سازوکار سناریوی پنجم ۲۵۰
- ۵-۲- مؤلفه‌های اصلی ۲۵۱
- ۵-۳- ساختار الگو ۲۵۲
- ۵-۴- ابزارهای سیاستی: ۲۵۳
- ۵-۵- مزایا و معایب: ۲۵۴

۲۵۵.....	۵-۶- ملاحظات ساختار:
	۶- سناریوی ششم: جمع‌آوری و مصرف منطقه‌ای در ماتریس سه بعدی مراجع تقلید، منطقه و وظایف
۲۵۶.....	۶-۱- سازوکار سناریوی ششم
۲۵۶.....	۶-۲- مؤلفه‌های اصلی
۲۵۸.....	۶-۳- ساختار الگو
۲۶۰.....	۶-۴- ابزارهای سیاستی:
۲۶۱.....	۶-۵- مزایا و معایب:
۲۶۲.....	۶-۶- ملاحظات ساختار:
۲۶۳.....	۷- طراحی الگوی یکپارچه سازی از منظر خبرگان:
۲۶۴.....	۷-۱- تحلیل آراء خبرگان:
۲۶۹.....	۷-۲- تطبیق آرای خبرگان با مؤلفه‌های شش‌گانه:
۲۶۳۷۳.....	جمع بندی

فصل هفتم: نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها

۲۷۵.....	۱- کلیات تحقیق
۲۷۷.....	۲- مروری بر نتایج تحقیق
۲۷۷.....	۲-۱- پیش‌فرض‌ها، قیود و الگوها: فصل دوم تا چهارم
۲۷۷.....	۲-۱-۱- پیش‌فرض‌ها
۲۸۳.....	۲-۱-۲- سازوکار فعلی و استخراج قیود
۲۸۵.....	۲-۱-۳- قالب‌ها و ساختارها
۲۸۵.....	۲-۱-۴- تجربیات کاربردی کشورهای مسلمان
۲۸۸.....	۲-۲- ابعاد مختلف طراحی الگو و ارائه سناریوها
۲۹۵.....	۳- پیشنهادهای اجرایی
۲۹۶.....	۴- پیشنهادهای برای تحقیقات آتی
۲۹۹.....	فهرست منابع:

فهرست جداول:

- جدول ۱: ظرفیت بالقوه زکات در اقتصاد ایران..... ۵۴
- جدول ۲: ظرفیت بالقوه خمس در اقتصاد ایران طی سال‌های ۸۰ تا ۸۹..... ۵۶
- جدول ۳: مقایسه درآمد حاصل از خمس و درآمد مالیاتی دولت برای سال‌های ۸۰ تا ۹۱..... ۵۶
- جدول ۴: ظرفیت بالقوه زکات پول..... ۵۷
- جدول ۵: مقایسه درآمد حاصل از خمس و درآمد مالیاتی دولت برای سال‌های ۸۰ تا ۹۱..... ۵۹
- جدول ۶: کاهش ضریب جینی بعد از باز توزیع زکات بر اساس سناریوهای دوگانه..... ۶۱
- جدول ۷: درآمدهای نفتی، مالیاتی و سایر دولت طی سال‌های ۷۵ تا ۸۹..... ۱۱۷
- جدول ۸: اجزای درآمدهای مالیاتی دولت..... ۱۲۲
- جدول ۹: ترکیب مالیات در سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۹..... ۱۲۳
- جدول ۱۰: قانون زکات در ایران (مصوب سال ۱۳۹۰)..... ۱۲۸
- جدول ۱۱: برآورد درآمدهای دولت اسلامی در جهت تأمین حداقل معیشت خانوارهای ایرانی برای سال‌های ۸۰ تا ۸۹..... ۱۲۹
- جدول ۱۲: نسبت مصرف زکات در حوزه‌های فقرزدایی و سازندگی..... ۱۳۰
- جدول ۱۳: محدودیت‌های فقهی، اجرایی، تقنینی و ساختاری نظام مطلوب مالیاتی..... ۱۴۲
- جدول ۱۴: انواع ساختارها از منظر استراتژی و هدف..... ۱۵۳
- جدول ۱۵: ویژگی‌های ساختار مبتنی بر نوع وظیفه..... ۱۵۶
- جدول ۱۶: ویژگی‌های ساختار مبتنی بر نوع محصول و خدمات..... ۱۵۷
- جدول ۱۷: ویژگی‌های ساختارهای پیوندی..... ۱۵۹
- جدول ۱۸: ویژگی‌های ساختارهای ماتریسی..... ۱۶۰
- جدول ۱۹: مقایسه درآمد حاصل از خمس و درآمد مالیاتی دولت برای سال‌های ۸۰ تا ۸۹..... ۲۰۳
- جدول ۲۰: درآمدهای اختصاصی کمیته امداد امام..... ۲۱۰
- جدول ۲۱: درآمدهای کمیته امداد امام خمینی از محل بودجه دولت..... ۲۱۰
- جدول ۲۲ سناریوی ۱: مؤلفه‌ها و مشخصات..... ۲۲۴
- جدول ۲۳: سناریوی ۲: مؤلفه‌ها و مشخصات..... ۲۳۲
- جدول ۲۴: سناریوی ۳: مؤلفه‌ها و مشخصات..... ۲۳۸
- جدول ۲۵: سناریوی ۴: مؤلفه‌ها و مشخصات..... ۲۴۵
- جدول ۲۶ سناریوی ۵: مؤلفه‌ها و مشخصات..... ۲۵۱
- جدول ۲۷: سناریوی ۶: مؤلفه‌ها و مشخصات..... ۲۵۸

فهرست نمودارها

- نمودار ۱: مقایسه درآمدهای دولت در سال‌های مختلف ۱۱۸
- نمودار ۲: مقایسه درآمدها و مخارج دولت ۱۱۸
- نمودار ۳: روند درآمدهای نفتی دولت ۱۱۹
- نمودار ۴: روند درآمدهای مالیاتی دولت ۱۲۱
- نمودار ۵: ترکیب درآمدهای مالیاتی ۱۲۳
- نمودار ۶: مقایسه انواع درآمدهای مالیاتی ۱۲۳
- نمودار ۷: ترکیب انواع مالیات‌ها ۱۲۴
- نمودار ۸: کارایی و اثر بخشی در سازمان ۱۴۹
- نمودار ۹: حرکت از وضع جاری به سمت وضع مطلوب ۱۵۰
- نمودار ۱۰: ساختارهای مکانیکی و ارگانیکی (مشخصات و سازوکارها) ۱۵۱
- نمودار ۱۱: ارکان پنج‌گانه ساختارهای مدیریتی ۱۵۲
- نمودار ۱۲: سازوکارهای چهارگانه مدیریتی از جهت توجه به داخل، خارج، انعطاف‌پذیری و کنترل ۱۵۴
- نمودار ۱۳: انواع ساختارهای سازمانی ۱۵۵
- نمودار ۱۴: انواع معافیت‌های مالیاتی در ایران ۱۹۱
- نمودار ۱۵: ساختار موازی پرداخت مالیات‌های متعارف و وجوهات شرعی ۱۹۶
- نمودار ۱۶: ساختار ماتریسی دو بعدی: مراجع تقلید (بعد افقی) و وظایف یا محصول (بعد عمودی) .. ۲۱۳
- نمودار ۱۷: ساختار ماتریسی سه‌بعدی: مراجع تقلید - وظایف یا محصول - فدرالیسم ۲۱۵
- نمودار ۱۸: ساختار ماتریسی سه بعدی ولی فقیه و مراجع معظم تقلید - فدرالیسم مالی - وظایف ۲۱۷
- نمودار ۱۹: سناریوی اول ۲۲۵
- نمودار ۲۰: جایگاه خمس و زکات و مالیات ۲۳۰
- نمودار ۲۱: سناریوی ۲ ۲۳۳
- نمودار ۲۲: سناریوی ۳ حالت اول ۲۳۹
- نمودار ۲۳: سناریوی ۳ حالت دوم ۲۴۰
- نمودار ۲۴: سناریوی ۴ ۲۴۶
- نمودار ۲۵: سناریوی ۵ ۲۵۲
- نمودار ۲۶: سناریوی ۶ ۲۵۹